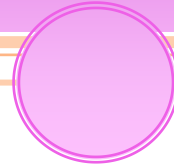

Izvešće o evaluaciji programa

RAST 2022./23.

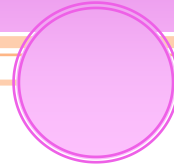
Split, lipanj 2023.

Sadržaj

1. Uvod	3
2. Evaluacija programa RAST	5
2.1. Opći podatci	5
3. Evaluacija školskih koordinatora	7
3.1. Prijava i odabir projekata	7
3.2. Financiranje	8
3.3. Voditelji programa	9
3.4. Dojmovi učenika i odgojno-obrazovnih djelatnika	10
3.4.1. Učenici	10
3.4.2. Odgojno obrazovni djelatnici	11
3.5. Festival izvrsnosti	12
3.6. Osvrt na cjelokupni program	15
4. Evaluacija učenika	17
4.1. Festival izvrsnosti	20
5. Zaključak	23

1. Uvod

Centar izvrsnosti Splitsko-dalmatinske županije (CI SDŽ) ustanova je koja za cilj ima pružanje potpore identifikaciji, praćenju i cjelovitom razvoju visokomotiviranih i potencijalno darovitih učenika u našoj županiji. Uz izvanškolske programe koje provodi tijekom godine za potencijalno darovite učenike u područjima matematike, informatike, novih tehnologija i prirodoslovlja, CI SDŽ provodi i izvannastavne interdisciplinarne programe koji se provode u matičnim školama. Ove godine po prvi put proveden je program RAST, namijenjen učenicima koji pokazuju interes za biologiju, kemiju, fiziku, ali i ekologiju, zaštitu okoliša, klimatske promjene, održivi razvoj, uz malo poduzetničkog duha, informatičke pismenosti, želje za znanstveno-istraživačkim radom, kreativnosti i inovativnosti.

Program je zamišljen kao interdisciplinarna izvannastavna aktivnost koju predvodi mentor i po potrebi drugi odgojno-obrazovni djelatnici. Mentor okuplja tim visokomotiviranih i potencijalno darovitih učenika, s ciljem uočavanja određenog problema ili izazova u njihovoj bližoj okolini/zajednici, bilo da se radi o neprihvatljivom odlagalištu otpada, neuređenom dječjem igralištu, loše iskorištenom prostoru (oko škole, u kvartu, mjestu..) i potaknuti ih na pronalazak rješenja za stvarni problem u njihovoj okolini. Kroz RAST korake učenici bi trebali:

R – razlučiti što je problem kojim se u projektu žele baviti

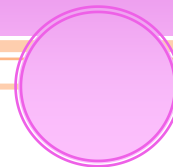
A – analizirati što se može učiniti, pronaći primjere rješenja sličnog problema, utvrditi koje je rješenje primjenjivo na problem koji su identificirali, istražiti tko im pri tome može pomoći, tko ih može financirati, kome se mogu obratiti...

S – smisliti projekt rješenja problema koji su odabrali - kroz koji vremenski period, tko, na koji način.. će sudjelovati u njihovom projektu

T – provesti u djelo svoj plan, odnosno testirati svoje ideje u stvarnom svijetu i pokušati riješiti postavljeni problem izradom modela.

Kroz program RAST, učenike bi potaknuli na aktivno sudjelovanje u svojim zajednicama prepoznavanjem realnih problema i izazova svoje okoline, ali i promišljaju o mogućim rješenjima te realizaciji istih. Poziv za sudjelovanje u projektu bio je upućen svim zainteresiranim osnovnim i srednjim školama u našoj županiji, a prihvaćeno je 14 projekata.

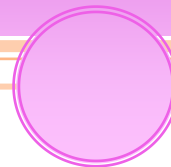
Tablica 1.: Prikaz škola i projekata u programu RAST 2022./23.

Redni broj	Naziv škole	Naziv projekta
1.	OŠ Gradac, Gradac	Sunčana učionica
2.	OŠ Slatine, Slatine	RASTimo zajedno!
3.	OŠ Brda, Split	Od sjemena do biljke
4.	SŠ Braća Radić, Kaštel Štafilić- Nehaj	UBERI (Učimo, Brinemo, Educiramo se, Radimo, Imamo)
5.	OŠ Okruk u Okrugu Gornjem	Izličimo školski vrt znanjem naših predaka
6.	OŠ Manuš, Split	"Od mora živimo!"
7.	Škola za dizajn, grafiku i održivu gradnju Split	Tranzicija škola, kvart, grad
8.	Srednja strukovna škola bana Josipa Jelačića Sinj	Mikroklimatske promjene

Svaka škola koja je sudjelovala u projektu dobila je na raspolaganje **paušalni iznos od 5.000,00** kuna za troškove povezive s projektom (tiskanje materijala, promotivne akcije, kupnja potrebne opreme, honorari i sl.).

Timovi škola koje su sudjelovale u projektu tijekom godine aktivno su rješavali problem definiran na početku programa. Program je završen predstavljanjem projekata na Festivalu izvrsnosti (Solin, 5., 6. i 7. lipnja 2023. godine), na kojem su sve škole predstavile svoje pojedinačne projekte, a najbolji tim smo i nagradili. **Najbolji projekt unutar programa RAST za šk. god. 2022./23. je Tranzicija - škola, kvart, grad Škole za dizajn, grafiku i održivu gradnju.**

2. Evaluacija programa RAST

Po završetku cjelokupne provedbe programa RAST, zamolili smo školske koordinatore da popune upitnik o evaluaciji, kako bi nam dali povratne informacije o procesu prijave, organizaciji i provedbi te prezentaciji programa. Od 8 školskih koordinatora njih 7 popunilo je evaluacijski upitnik (88%).

Ove godine evaluacijski upitnik upućen je i učenicima kako bismo čuli i njihove dojmove. U nastavku slijedi obrada i analiza prikupljenih podataka, a koje ćemo iskoristiti u svrhu unaprjeđenja budućih provedbi ovog i sličnih projekta/programa. Nakon cjelovitog prikaza rezultata slijedi zaključak.

2.1. Opći podatci

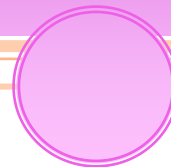
U projektima na razini škola sudjelovali su, uz školske koordinatore, ostali odgojno-obrazovni djelatnici te učenici iz različitih razreda. Brojke se dosta razlikuju od škole do škole, pri čemu je najmanji broj uključenih odgojno-obrazovnih djelatnika jedan, a najveći šest, dok je najmanji broj uključenih učenika sedam, a najveći 70.

Tablica 2. Ukupni broj uključenih odgojno obrazovnih djelatnika, školskih koordinatora i učenika u programu RAST 2022./2023.godine

Kategorija	Broj uključenih
Školski koordinatori	8
Odgojno obrazovni djelatnici	24
Učenici	220

* nedostaju podaci za jednu školu, stoga je konačan broj sudionika veći

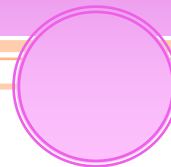

U sklopu programa RAST, škole su ostvarile suradnju različitim vanjskim suradnicima. Ovisno o školi, ustanove i pojedinci dali su svoj doprinos kvalitetnijoj izvedbi pojedinog projekta, odnosno programa RAST u cjelini. Pregled vanjskih suradnika po školama prikazan je u narednoj tablici.

Tablica 3.: Prikaz vanjskih suradnika po školama

Redni broj	Naziv škole	Suradnici
1.	OŠ Gradac, Gradac	Općina Gradac
2.	OŠ Slatine, Slatine	Udruga za očuvanje kulturne i prirodne baštine Slatine
3.	OŠ Brda, Split	/
4.	SŠ Braća Radić, Kaštel Štafilić- Nehaj	OŠ Filip Lukas K. Stari, pojedinac Pavo Maglica
5.	OŠ Okruk u Okrugu Gornjem	SŠ Braća Radić, TZ Okrug Gornji
6.	OŠ Manuš, Split	Udruga Most, Trgovačko društvo Čistoća, Udruga za edukaciju građana, Javna ustanova Park-šuma Marjan
7.	Škola za dizajn, grafiku i održivu gradnju Split	Hrvatski Crveni Križ, Čistoća Split, Premakultura Dalmacija, UniCompoSt, Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce, Sudjelovanje u 4.nacionalnoj kampanji sadnje stabala, Boranka
8.	Srednja strukovna škola bana Josipa Jelačića Sinj	/

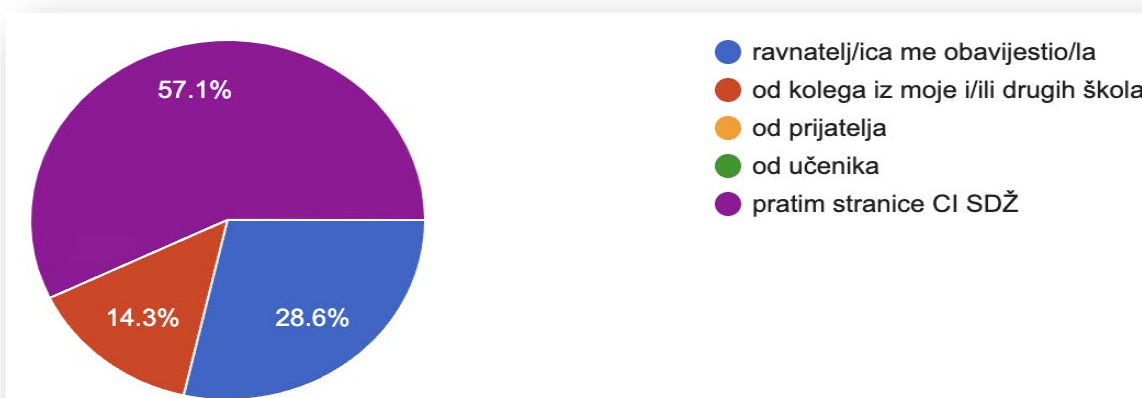

3. Evaluacija školskih koordinatora

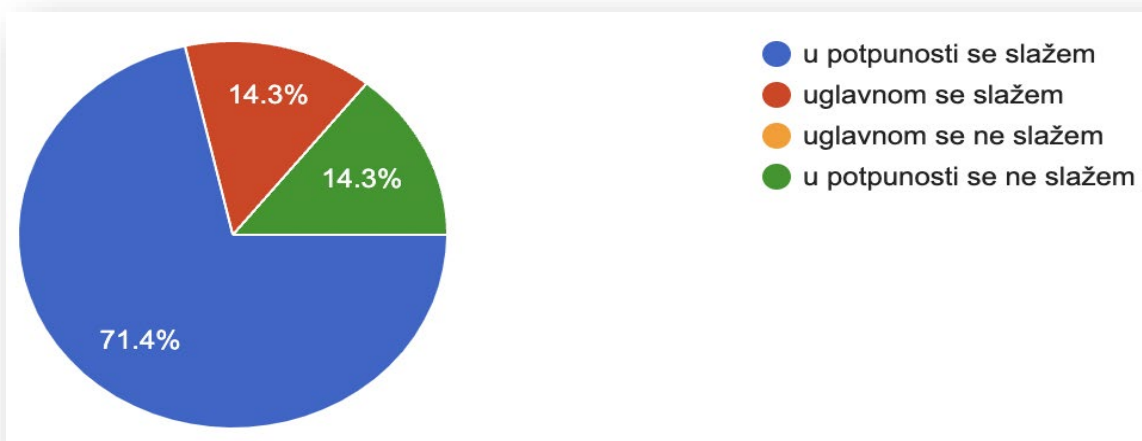
3.1. Prijava i odabir projekata

Svi koordinatori u potpunosti se slažu s tvrdnjom da je natječaj za prijavu u program RAST bio u potpunosti jasan i razumljiv, kao i s tvrdnjom da je proces prijave bio jednostavan, jasan i razumljiv.

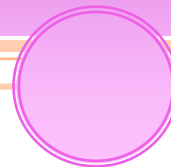
Slika 1.: Prikaz odgovora koordinatora za tvrdnju „Za natječaj saznao/la sam:“

Četiri koordinatora natječaj je vidjelo na stranicama CI SDŽ, njih dvoje je saznalo od ravnatelja/ice, dok je jedan koordinatorski saznao za natječaj od kolega iz njihove ili drugih škola.

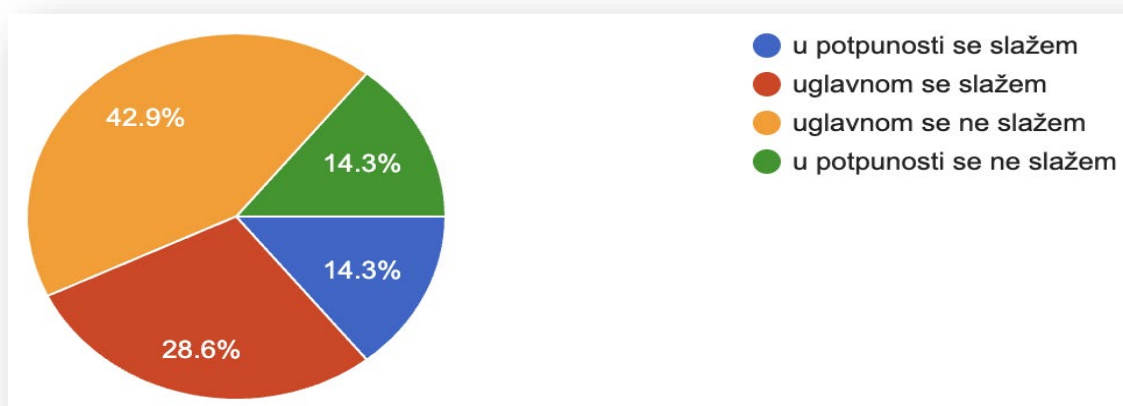
Slika 2.: Prikaz procjene koordinatora za tvrdnju „Rezultati evaluacije prijave projekta bili su jednostavni, jasni i razumljivi.“

Pet koordinatora se u potpunosti složilo s tvrdnjom da su rezultati evaluacije prijave projekta bili jednostavni, jasni i razumljivi, a po jedan koordinator se uglavnom slaže i u potpunosti ne slaže s navedenim.

3.2. Financiranje

Slika 3.: Prikaz procjene koordinatora za tvrdnju „Financijska sredstva dodijeljena temeljem natječaja bila su dostatna za realizaciju istog.“

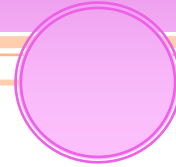
Dva koordinatora uglavnom se slažu, a tri uglavnom ne slažu s time da su financijska sredstva dodijeljena temeljem javnog poziva bila dostatna za realizaciju projekta. Po jedan koordinator se u potpunosti slaže i ne slaže s navedenim.

Slika 4.: Korištenje financijskih sredstava izuzev onih dodijeljenih od strane CI SDŽ.

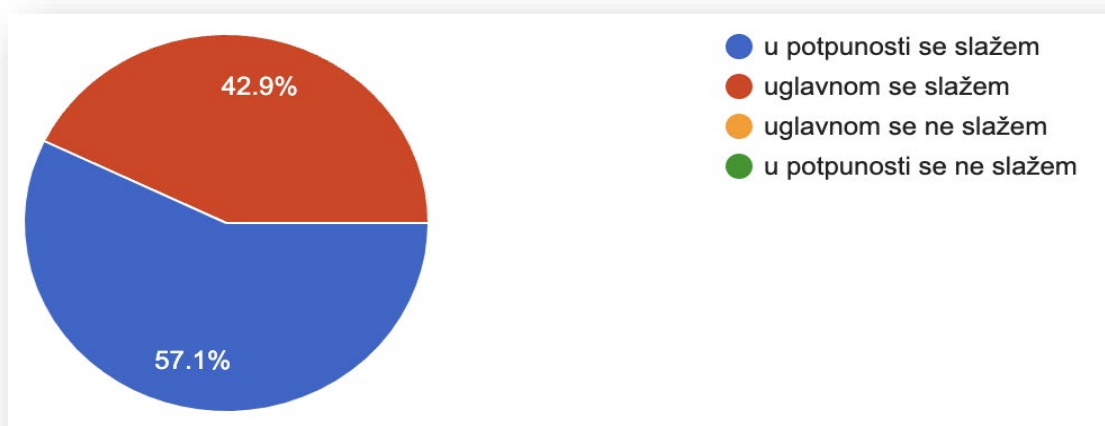

Za razliku od drugih izvannastavnih programa koji većinom nisu koristili dodatne izvore financiranja, koordinatori programa RAST navode da su koristili sredstva donatora/sponzora (tri koordinatora), a po dva koordinatora navode da su koristili vlastita sredstva i druge izvore financiranja.

3.3. Voditelji programa

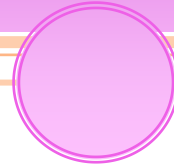
Slika 5.: Prikaz procjene koordinatora za tvrdnju „Komunikacija s voditeljima programa bila je ugodna i korisna.“

Četiri koordinatora su komunikaciju s voditeljima programa procijenili u potpunosti ugodnom i korisnim, dok preostala tri s time uglavnom slažu.

U sklopu odgovora na opisna pitanja, koordinatori su **voditelje programa RAST** procijenili iznimno pozitivno:

- *Voditelji projekta su uvijek bili dostupni.*
- *Podupirali su nas i usmjeravali.*
- *Voditelji projekta su bili korektni i predani u svom poslu.*
- *Komunikacija s voditeljima iz CI je bila odlična.*
- *Komunikacija tijekom realizacije projekta je bila dobra.*

3.4. Dojmovi učenika i odgojno-obrazovnih djelatnika

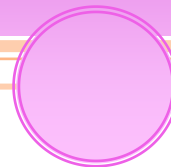
Školske koordinate zamolili da nam u upitniku navedu dojmove učenika i odgojno-obrazovnih djelatnika.

3.4.1. Učenici

Koordinatori prenose pozitivne dojmove učenika koji su sudjelovali u programu RAST, uz nekoliko primjedbi:

- *Učenici su zadovoljni dijelom provođenja projekta, ali nažalost, iz objektivnih razloga, projekt nije završen.*
- *Zabavili su se, bilo im je zanimljivo.*
- *Zadovoljni su jer su boravili u školskom vrtu, vole sve aktivnosti na otvorenom.*
- *Učenici su uglavnom zadovoljni, ali pomalo razočarani konačnom evaluacijom rezultata programa RAST. Mnogima je ovo bio prvi javni nastup, što za učenike i njihove roditelje ima poseban značaj.*
- *Zadovoljni su s odrađenim radionicama i predavanjima. Obećala sam im i izlet od budžeta projekta, ali nažalost nismo ga uspjeli realizirati.*
- *Učenici su s velikom željom i interesom odrađivali projekt koji je bio poprilično zahtjevan, svatko od njih naposljetku je bio upoznat sa svim segmentima projekta, izvrsno su se pripremili za Festival izvrsnosti gdje su željeli prezentirati sve ono što su mjesecima radili. Nažalost, Festival je bio veliko razočarenje za njih kao i za nas voditelje, ali i goste koje smo pozvali. Učenici na štandu nisu dobili ni jednu jedinu priliku da pokažu ono što su uistinu marljivo pripremali (izvještaj s našeg štanda nije išao iako je bio po programu planiran), učenici na pozornici nisu bili popraćeni od publike, gledalište prazno u potpunosti svim školama, takmičili smo se u kategoriji sa srednjim školama što i nije baš korektno jer na kraju je pobjedu i odnijela srednja škola čiji je projekt bio usko vezan za njihovu struku. Najteže od svega je našim učenicima palo to što nitko od organizatora nije došao do našeg štanda koji je zaista bio interesantan jer je desetak djece tu oživilo prošlost težaka našeg mjesta kroz razne radnje, običaje, odjeću....nisu imali priliku reći sve ono što su naučili na jednom govoru*

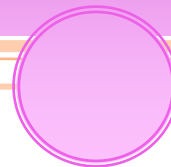
koji izumire i koji su oni uz veliki trud usvojili. Čak ni na vašim stranicama nema nijedne slike naše djece. Također sami kriteriji po kojima se bodovalo projekte ostali su nepoznanica do kraja i nameće se pitanje tko je nas ocijenio kada nitko nama nije ni prišao. Da ovaj osvrt ne bi bio shvaćen pogrešno moram napomenuti da su ovo sve djeca radila za sebe, školu, ali s obzirom koliko su se pripremali očekivali su neki vanjski komentar, pohvalu, dobronamjernu kritiku...Na kraju smo svi ostali u uvjerenju da nitko taj naš projekt nije ni pogledao. Sav trud, žar i interes za ovaj projekt u sekundi je izazvao revolt i nezadovoljstvo kod djece. A sve ovo je i trebalo biti napravljeno zbog njih.

3.4.2. Odgojno obrazovni djelatnici

Kao i kod dojmova učenika, većina dojmova je pozitivna, uz prijedloge za unaprjeđenje i poneku zamjerku:

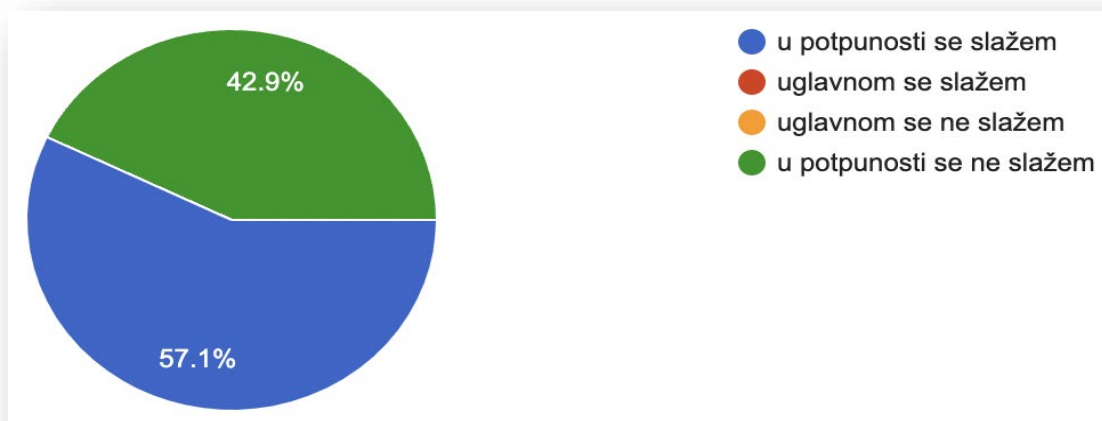
- *Kao što je već rečeno, projekt nije realiziran do kraja zbog nemogućnosti pronalaska građevinskih radnika.*
- *Bilo im je zanimljivo, pomagali su kad je trebalo i opet bi sudjelovali.*
- *Edukativan i potiče neposredan aktivan rad s učenicima, potiče na nove ideje.*
- *Tehnička i operativna organizacija samog Festivala zaslužuje prolaznu ocjenu s obzirom na objektivne (ne)prilike u svezi s vremenom, izmjeni lokacije i sl., međutim mišljenja smo da je onaj dio organizacije događaja u kojem dolazi do vrednovanja školskih projekata unutar programa RAST u potpunosti zakazao te da je na taj način svim sudionicima Festivala poslana kriva poruka.*
- *Jako zadovoljni. Djelatnici koji su sudjelovali u projektu su Nikola Škarić iz Srednje škole Braće Radić (Kaštel Štafilić) i Ana Topić (Škola za dizajn, grafiku, održivu gradnju).*
- *Isti kao i kod učenika, nezadovoljstvo lošom organizacijom Festivala izvrsnosti.*

3.5. Festival izvrsnosti

Kako je navedeno u uvodu, program RAST, kao i ostali izvannastavni interdisciplinarni programi CI SDŽ, završen je predstavljanjem projekata na Festivalu izvrsnosti održanom u Solinu 5., 6. i 7. lipnja 2023. godine.

Slika 6.: Prikaz procjena koordinatora za tvrdnju „Festival izvrsnosti na kojem su predstavljeni projekti bio je kvalitetno i profesionalno organiziran“.

S navedenom tvrdnjom se u potpunosti slaže četiri koordinatora, dok se tri koordinatora u potpunosti ne slažu.

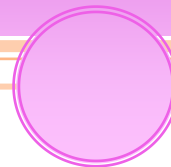
Prikaz odgovora na otvoreno pitanje : „Na Festivalu izvrsnosti posebno mi se svidjelo“:

- *Mogućnost prezentacije svoga rada.*
- *Učeničko predstavljanje projekata.*
- *Radovi učenika i njihovih mentora iz ostalih osnovnih i srednjih škola. Zajedništvo i pozitivna atmosfera koja je na Festivalu vladala.*
- *Radovi drugih škola (konkurencija). I osvojeno prvo mjesto.*
- *Entuzijazam djece i njihovi radovi. Nažalost i to je nestalo nakon prvih desetak minuta zbog loše organizacije.*

Prikaz odgovora na otvoreno pitanje „Na Festivalu izvrsnosti nije mi se svidjelo“:

- *Nažalost, zbog vremenskih uvjeta, festival je prebačen u dvoranu u kojoj je bilo loše*

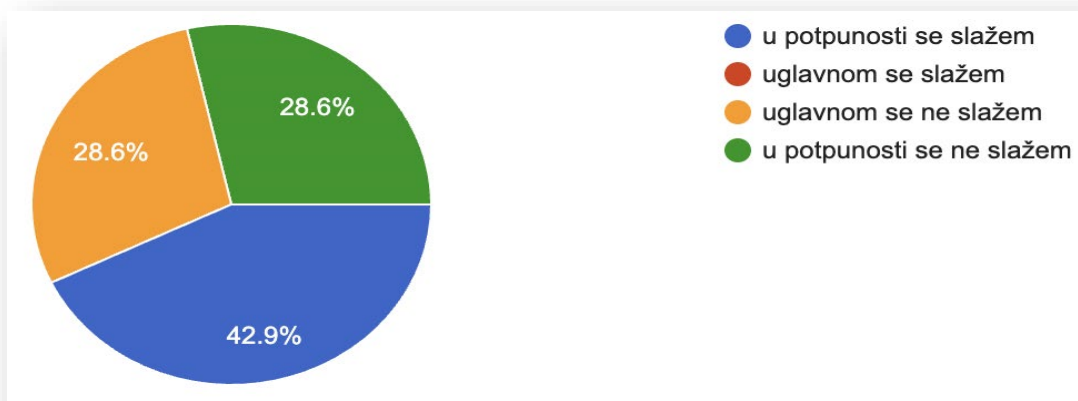

ozvučenje. Također, neki od sudionika nisu poštivali vrijeme predviđeno za prezentaciju projekata.

- Nitko nije slušao prezentacije učenika. Tehnička služba nije dobro odrađivala svoj posao - nije bilo zvuka uz video i sl.
- Replike drvenih igračaka.
- Organizacija samog vrednovanja rezultata školskih projekata.
- Sve je odlično organizirano.
- Učenici su s velikom željom i interesom odrađivali projekt koji je bio poprilično zahtjevan, svatko od njih naposljetku je bio upoznat sa svim segmentima projekta i izvrsno su se pripremili za Festival izvrsnosti gdje su željeli prezentirati sve ono što su mjesecima radili. Na žalost Festival je bio veliko razočarenje za njih kao i za nas voditelje, ali i goste koje smo pozvali. Učenici na štandu nisu dobili ni jednu jedinu priliku da pokažu ono što su uistinu marljivo pripremali (izvještaj s našeg štanda nije išao iako je bio po programu planiran), učenici na pozornici nisu bili popraćeni od publike, gledalište prazno u potpunosti svim školama, takmičili smo se u kategoriji sa srednjim školama što i nije baš korektno jer na kraju je pobjedu i odniala srednja škola čiji je projekt bio usko vezan za njihovu struku. Najteže od svega je našim učenicima palo to što nitko od organizatora nije došao do našeg štanda koji je zaista bio interesantan jer je desetak djece tu oživilo prošlost težaka našeg mjesta kroz razne radnje, običaje, odjeću....nisu imali priliku reći sve ono što su naučili n jednom govoru koji izumire i koji su oni uz veliki trud usvojili. Čak ni na vašim stranicama koje prate nije nijedna slika naše djece. Također sami kriteriji po kojima se bodovalo projekte ostali su nepoznanica do kraja i nameće se pitanje tko je nas ocjenio kada nitko nama nije ni prišao. Uglavnom, sav trud, žar i interes za ovaj projekt u sekundi je izazvao revolt i nezadovoljstvo kod djece. A sve ovo je i trebalo biti napravljeno zbog njih.

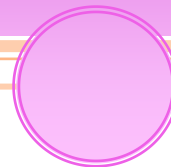
Slika 7.: Prikaz procjene koordinatora za tvrdnju „Kriteriji za odabir nagrađenih projekata bili su jasni i razumljivi“.

Tri koordinatora u potpunosti se slažu s tvrdnjom da su kriteriji za odabir nagrađenih projekata bili jasni i razumljivi, dok se po dva koordinatora uglavnom i u potpunosti ne slažu s navedenim.

Prijedlozi za organizaciju Festivala izvrsnosti iduće godine:

- *Nije potrebno predstavljanje svih projekata, nego npr. 5 najboljih. Učenici su na pozornici predstavljali projekt, a nitko ih nije slušao. Ove godine je Festival bio na nižoj razini nego prošle.*
- *Razraditi kriterije za odabir nagrađenih projekata, pravedno vrednovati projekte uvođenjem kategorija - za osnovne i srednje škole te 1., 2. i 3. mjesta unutar tih kategorija, odnosno primijeniti jednak okvir za evaluaciju projekata unutar programa RAST kao što je to bio slučaj s ostalim programima u organizaciji Centra izvrsnosti SDŽ (CIMAJ, Čuvari baštine, Dalmatinski suvenir).*
- *Svidjela mi se opcija predstavljanja projekta na štandu i na pozornici.*
- *Ispraviti sve gore navedeno. Imati jasna pravila, kriterije, da djeca osjete toplinu i angažiranost organizatora, da svi podjednako imaju priliku pokazati svoj rad, da se djeca tu osjećaju važnima i da im date krila za sljedeće projekte. Sam Festival je odlično zamišljen, nažalost taj nedostatak angažiranosti organizatora i topline ostavlja dojam,*

bar na mene, kao da se sve radilo samo da se odradi. Uistinu vam želim pomak u ovom dijelu i da vam dogodine, uz obostrano zadovoljstvo, ovdje napišemo puno ljepše komentare.

3.6. Osvrt na cjelokupni program

Na kraju evaluacije, koordinatori su imali priliku osvrnuti se na cjelokupni program i pridonijeti njegovu unapređenju svojim prijedlozima i komentarima. Na temelju toga možemo izdvojiti ono što im se **osobito svidjelo**:

- *Mogućnost koja se daje potencijalno darovitima i visokomotiviranim učenicima za razvoj vlastitih potencijala.*
- *Ideja je dobra, ali je potrebno detaljnije i jasnije razraditi realizaciju.*
- *Festival izvrsnosti.*
- *Rad s učenicima i kolegama na samom projektu "Od mora živimo!".*
- *Uključivanje velikog broja učenika u sadnji na Mosoru i oko škole. Suradnja sa CI, udrugama i tvrtkama te povratna informacija od učenika i njihovih roditelja.*
- *Uglavnom sve osim organizacije festivala*

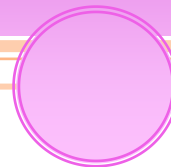
Osim onoga što im se svidjelo, koordinatori su imali prilike navesti i svoje **zamjerke** na cjelokupnu provedbu programa:

- *Dodijeljena sredstva nisu dostatna za neke ozbiljnije aktivnosti.*
- *Potpuno zanemarivanje doprinosa i postignutih rezultata osnovnih škola unutar programa RAST. Nepostojanje jasno razrađenih kriterija vrednovanja i evaluacije ostvarenih projekata. Ignoriranje prezentiranih proizvoda na štandovima osnovnih škola u programu RAST prilikom izvještavanja sa samog Festivala.*
- *Organizacija Festivala znanosti.*

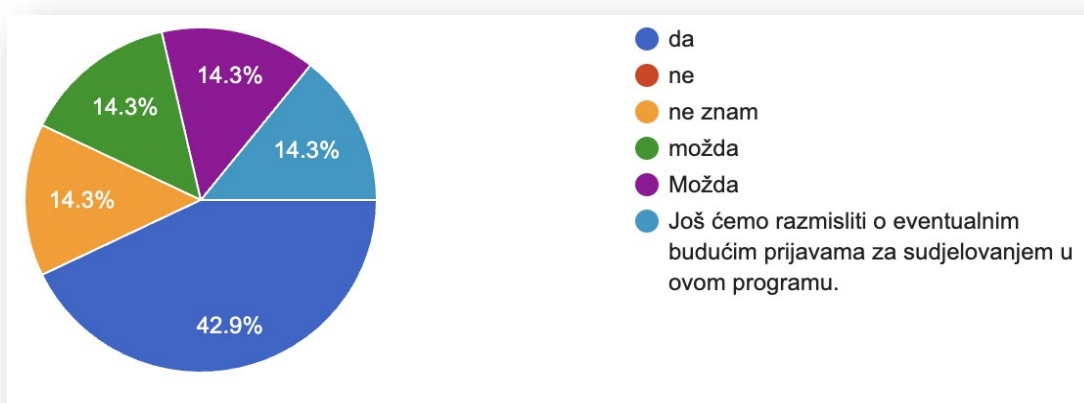
Koordinatori su imali priliku dati i **prijedloge za unaprjeđenje** programa:

- *Kriteriji vrednovanja projekata bi trebali biti jasniji, bodovanje javno objavljeno, kao i javno objavljeni članovi prosudbenog povjerenstva.*

- *Učenci su izrazili želju za izletom pa bi bilo lijepo da taj dio možda organizira CI (posjet nekom Nacionalnom parku da osvijeste važnost očuvanja zaštićenih dijelova prirode i upoznaju prirodna bogatstva RH) jer je jako teško tražiti novac od škole (ravnateljice) za izlet koji su učenci zaslužili svojim zalaganjem i radom.*
- *Da povratna informacija od strane organizatora bude konkretnija, na svim razinama projekta.*

Slika 8.: Prikaz procjene koordinatora za tvrdnju: „Naša škola prijavit će se za sudjelovanje u programu RAST i iduće školske godine“.

Tri koordinatora navode da će se prijaviti za sudjelovanje u programu RAST i iduće godine, ostali odgovori su *ne znam, možda, razmislit ćemo...*

Naposljetku, dva koordinatora ostavila komentar za kraj:

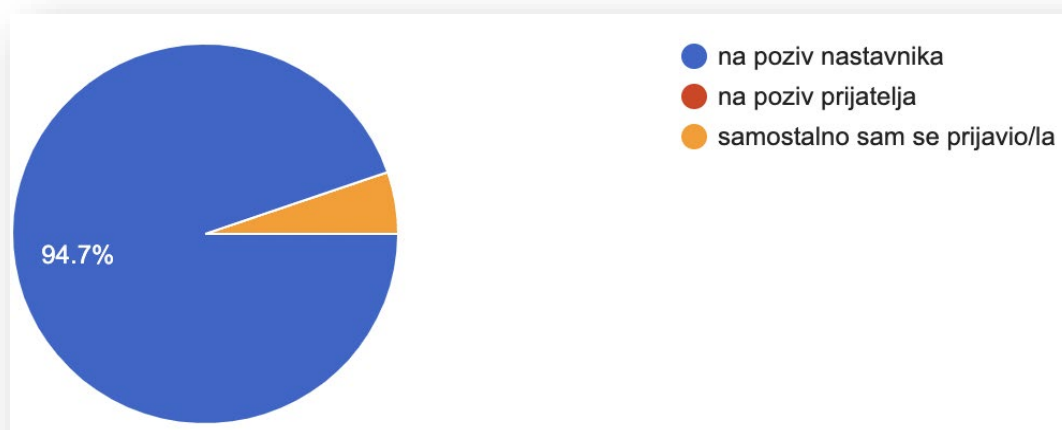
- *Iznimno sam ponosna što smo sudjelovali u programu RAST, bolje sam se povezala s učenicima. Kao šećer na kraju, osvojeno prvo mjesto.*
- *Lijep pozdrav i vidimo se dogodine.*

4. Evaluacija učenika

Evaluaciju programa RAST ispunilo je 19 učenika, od prema navodima koordinatora 220, što bi značilo 9% sudionika ovogodišnjeg programa. Od toga je 53% djevojaka, a 47% mladića. Tri četvrtine čine učenici srednjih škola, kojima je možda i jednostavnije popunjavati upitnike ove vrste, a jedna četvrtina su učenici osnovne škole.

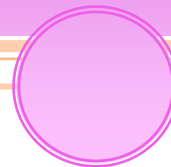

Slika 9.: Prikaz odgovora učenika na tvrdnju „U program RAST uključio/la sam se...“

Kao i u drugim izvannastavnim programima, i u program RAST učenici su se prvenstveno uključili na poziv nastavnika, njih 95%, dok samo jedan učenik navodi da se samostalno prijavio. U programu RAST učenici su usvojili neke konkretne vještine, ali i neke vještine potrebne za cjeloživotno učenje:

- *Razvila sam vještine prezentacije te organizacije projekta.*
- *Zanimljive činjenice vezane uz moj rodni kraj.*
- *Problematici klimatskih promjena, štetnosti upotrebe jednokratne plastike, lošem utjecaju čovjeka na okoliš, važnost sadnje stabala.*
- *Brinuti se za okoliš te njegovu važnost.*
- *Brinuti se za okoliš, proizvoditi kompost i važnosti sadnje stabala u borbi protiv globalnog zatopljenja.*
- *Osvijestili smo se kroz sve radionice i predavanja o zaštiti okoliša te naučili svega pomalo u cijelom sektoru.*

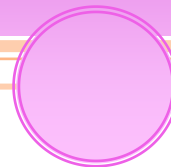
- *Zbrinjavati otpad, saditi, reciklirati papir, rješenje za biootpad.*
- *Važnost zaštite okoliša i problematiku upotrebe jednokratne plastike.*
- *Naučio sam raditi biokompost, zbrinjavati otpad i saditi stabla na Mosoru.*
- *Važnost očuvanja prirode, prednosti kompostiranja i biokompostiranja, nove načine za zbrinjavanje otpada.*
- *Koliko moramo biti strpljivi za rezultate, koliko zajedničkim snagama možemo puno uspjeti, naučili smo koliko toga nismo znali.*
- *Naučila sam kako su drugi učenici pripremali svoje radove.*
- *Očuvanju okoliša i mora.*

U odnosu na redovnu nastavu, učenici ističu da im je RAST bio zanimljiviji, zabavniji i opušteniji, a puno su toga i naučili:

- *Provodio se u slobodno vrijeme, nakon škole i nije bio vezan uz školski program.*
- *Je sadržaj puno zanimljiviji.*
- *Razgovor s drugim ljudima.*
- *Uči mlade kompostiranje i biootpadu.*
- *Što smo bili dosta aktivni, međusobno smo se povezali s nastavnicom i temom.*
- *Ima hranu, nije obični školski program, osvještava nas o važnosti zaštite okoliša*
- *Ima hranu, izvanškolski i uključuje više škola.*
- *Zbog našeg aktivnog sudjelovanja u svim radionicama.*
- *Zanimljivi je i veća je interakcija.*
- *Zato što smo aktivno sudjelovali u svim radionicama i predavanjima.*
- *Aktivno sudjelovanje, interaktivne rasprave, nije monoton.*
- *Drugačiji je što je izvan škole što za mnoga mjesta ovim programom smo naučili.*
- *Se bavimo temama koje su trenutno aktualne.*
- *Učimo od drugih učenika što su dizajnirani i napravili.*

Učenicima su se u programu RAST svidjele različite stvari, prvenstveno aktivno sudjelovanje i druženje:

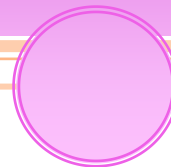

- *Što stvaramo nešto novo.*
- *Izlaganje pojedinih škola.*
- *Probavanje hrane razne.*
- *Djelatnici su jako uljudni i pokazali su sve što se tiče biokomposta.*
- *Aktivno sudjelovanje, radionice, predavanja, obilasci.*
- *Za razliku od običnog školskog programa osvještava nas o važnosti zaštite okoliša uz zabavan način.*
- *Obilasci udruga i tvrtki.*
- *Društvo, atmosfera te darovi.*
- *Obilasci udruga i firmi.*
- *Sadnja na Mosoru i oko škole.*
- *Posebno mi se sviđjelo obilazak udruga i sadnja.*
- *Aktivno sudjelovanje.*
- *Sve mi se sviđjelo.*
- *Panceta s jednog štanda.*
- *Radovi drugih učenika.*
- *Štand od škole iz Hercegovine.*

Učenicima se nisu sviđjeli određeni aspekti programa, najčešće vezano za Festival izvrsnosti:

- *Nismo uspjeli završiti projekt.*
- *Dugačke prezentacije.*
- *Od projekta nije ostalo novca za izlet.*
- *Nije ostalo novaca za izlet.*
- *Nismo otišli na izlet koji nam je obećan od strane nastavnika.*
- *Kasne ure.*
- *Nedostatak novaca, na Centru Izvrsnosti hrana nije besplatna.*
- *Sve mi se sviđjelo.*
- *Nepotrebna prezentacija na pozornici. Dovoljan je obilazak štandova i upoznavanje njihovih proizvoda.*
- *Jer su neke prezentacije trajale predugo.*

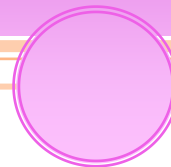

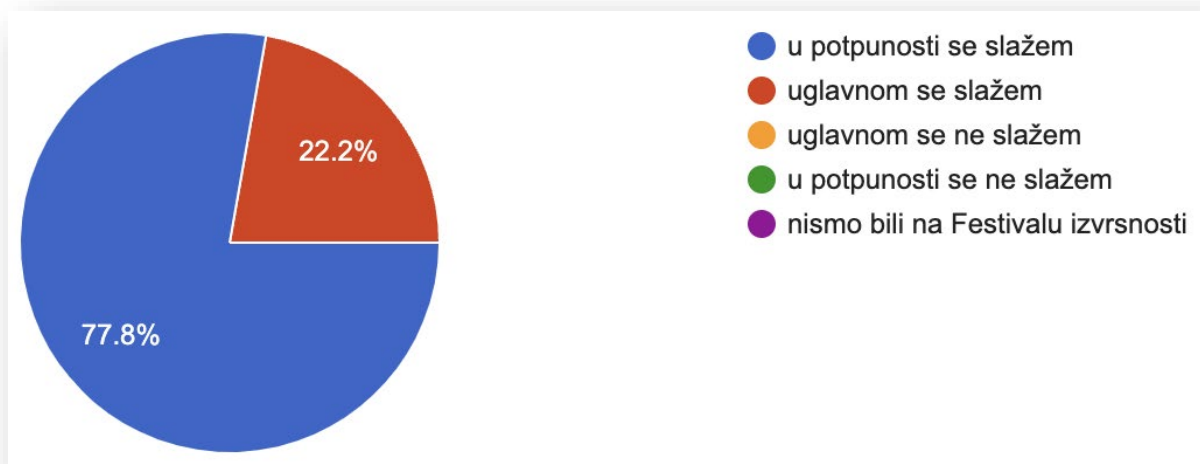
Kao odgovor na pitanje *Kada bi ti planirao/la ovaj program za iduću godinu, što bi promijenio/la?* učenici daju nekoliko prijedloga:

- *Nadam se da ćemo naći građevinski radnike kako bi završili projekt.*
- *Stavila bih neku drugu temu.*
- *Više dana, više ljudi.*
- *Ne bi ništa mijenjala.*
- *Volio bih da imamo veći budžet, da otiđemo na izlet.*
- *Više novaca za odlazak na izlet.*
- *Malo ranije.*
- *Besplatna hrana.*
- *Volio bih u sklopu projekta otići na nekakav izlet.*
- *Bila bi zanimljiva suradnja s drugim školama i zajednički izlet za bolje upoznavanje s školama i ovakvom tematikom.*
- *Izbacila bih predstavljanje na pozornici iz programa.*
- *Termin Festivala.*
- *Vremensko ograničenje prezentacije.*

4.1. Festival izvrsnosti

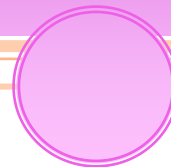
Slika 10.: Prikaz odgovora učenika na tvrdnju „Festival izvrsnosti na kojem su predstavljeni projekti bio je zanimljiv i drago mi je što smo sudjelovali na njemu.“

Ukupno 78% učenika u potpunosti se slaže s navedenom tvrdnjom, a 22% uglavnom.

Učenicima se na Festivalu najviše sviđaju projekti drugih škola:

- Sve.
- *Mogućnost da vidim nešto novo - ostale projekte i štandove.*
- *Štandovi i prilika da stekne nove prijatelje.*
- *Priprema i organizacija.*
- *Hrana.*
- *Što sam svašta naučila i da mi znači za moj budući posao.*
- *Izlaganje projekata drugih škola.*
- *Broj raznih štandova.*
- *Vidit znanje svih škola/smjerova.*
- *Predavanja i štandovi.*
- *Vidjeti radove drugih škola.*
- *Drvene igračke za djecu.*

- *Prezentacija škole iz Hercegovine.*

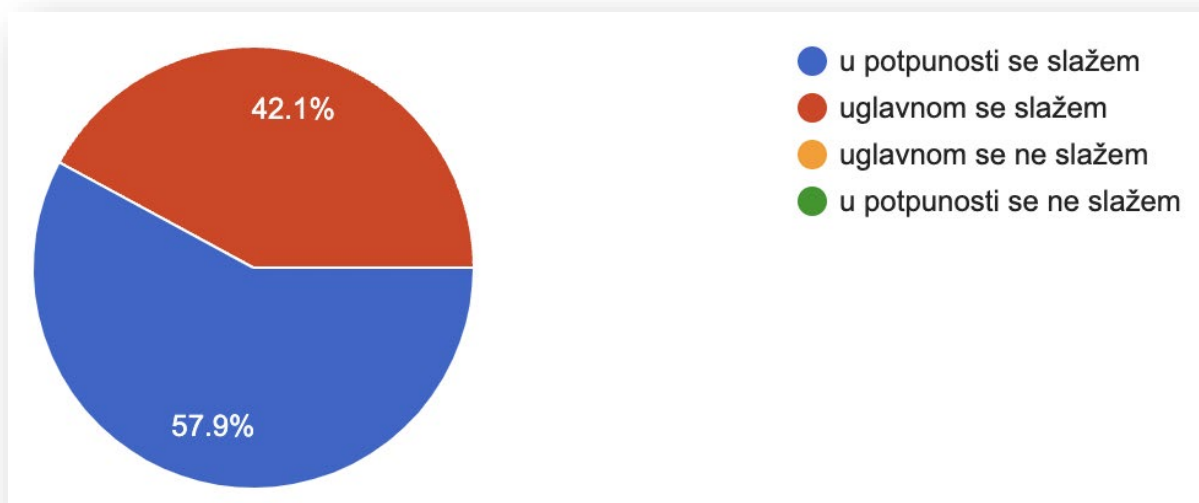
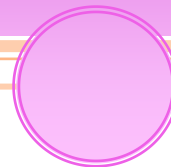
Iako dio učenika na pitanje **Na Festivalu izvrsnosti nije mi se svidjelo** odgovara sa sve mi se svidjelo, dio učenika ima određene zamjerke, najviše vezano uz hranu:

- *Akustika.*
- *Održavalo se kasno pa sam kasno stigla kući.*
- *Malo prezentacije.*
- *Skupa hrana.*
- *Nije bilo hrane.*
- *A ura.*
- *Plaćanja hrane.*
- *Predstavljanje na pozornici, nije bilo potrebe za tim.*
- *Jer su neke prezentacije predugo trajale.*

Prijedlozi za idući Festival izvrsnosti su jako zanimljivi:

- *Besplatna hrana*
- *Možda da se održi na otvorenom.*
- *Da se održi u ranijim satima.*
- *Više kategorija.*
- *Besplatna hrana i piće.*
- *Malo, ali samo malo ranije.*
- *Bolje financije.*
- *Mogućnost izleta.*
- *Izbacila bih predstavljanje na pozornici.*
- *Smatram da bi trebali naći bolji i veći prostor i mislim da bi trebali pozvati više škola.*
- *Da vremensko ograničenje prezentacije traje malo manje od 5 minuta.*

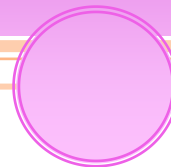

Slika 11.: Prikaz odgovora učenika na tvrdnju „Volio/la bih sudjelovati u programu RAST i iduće godine“.

Ukupno 58% učenika se u potpunosti, a 42% uglavnom slaže s tvrdnjom.

5. Zaključak

Prilikom promišljanja aktivnosti kojima bismo poticali izvrsnost i potencijalnu darovitost u području zaštite okoliša, ekologije i aktivnog građanstva, kao i kod programa CIMAJ, bilo nam je jasno da moramo istražiti drugačije modele od onih postojećih u već etabliranim centrima izvrsnosti. Projektni pristup pokazao se već kao dobra ideja, stoga je primijenjen i na rješavanje nekog konkretnog izazova u neposrednoj okolini škole i učenika.

Interes nije bio velik kao za druge izvannastavne programe, ali s obzirom na to da se radi o prvoj godini provedbe, a da je predloženi program ipak izazovan, zadovoljni smo odazivom. Čini se da su i sudionici poprilično zadovoljni, iako bi bilo dobro da je više učenika popunilo evaluaciju. Zamjerke su, kao i kod drugih izvannastavnih programa, prvenstveno vezane za Festival izvrsnosti i dosta su slične zamjerkama učenika iz drugih programa.

Ukratko, program RAST ima potencijal i dobru početnu konstrukciju, a u narednim godinama će se svakako dalje raditi na njegovom unaprjeđenju kako bi što više škola imalo priliku sudjelovati u njegovim aktivnostima.

